

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke – Ročná stratégia udržateľného rastu na rok 2021

[COM(2020) 575 final]

(doplňujúce stanovisko)

(2022/C 105/27)

Spravodajca: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Rozhodnutie predsedníctva	26. 4. 2021
Právny základ	článok 32 ods. 1 rokovacieho poriadku a článok 29 písm. a) vykonávacích predpisov rokovacieho poriadku
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	5. 10. 2021
Prijaté v pléne	20. 10. 2021
Plenárne zasadnutie č.	564
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	168/0/1

1. Závěry a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) je naďalej znepokojený skutočnosťou, že vo väčšine členských štátov pretrvávajú nejasnosti, pokiaľ ide o systémy riadenia národných plánov obnovy a odolnosti (NRRP) a rozdelenie zodpovednosti za ich vykonávanie medzi ústrednú, regionálnu a miestnu úroveň. Nie je preto dostatočne jasné ani to, ktoré sú vhodné mechanizmy na zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov do jednotlivých fáz vykonávania, monitorovania a prispôbenia týchto plánov. Táto skutočnosť bola spomenutá v uznesení EHSV z februára ⁽¹⁾ a situácia zostáva rovnaká napriek úsiliu Komisie. EHSV dôrazne požaduje väčšiu kontrolu týchto zásadných aspektov pre obnovu Únie.

1.2. EHSV upozorňuje na potrebu merania pokroku vo vykonávaní plánov podpory obnovy a odolnosti. Sú potrebné dobré ukazovatele monitorovania, keďže budú kompasom pre smerovanie pokračujúceho rozvoja a obnovy. Členské štáty musia primerane reagovať na túto výzvu a potrebujú odvahu, aby informovali občanov o obrovských výzvach, ktoré nás čakajú.

1.3. EHSV je pevne presvedčený o význame ďalšieho cyklu semestra pre Úniu ako kľúčového nástroja na vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF). V národných plánoch sú dva druhy nástrojov: na jednej strane môžu členské štáty vykonať a uskutočniť radikálne štrukturálne zmeny s pomocou dvojakej transformácie, a na strane druhej s pomocou investícií a reforiem pre občanov (rodinných pracovníkov, podnikateľov atď.), ktorí krízou viac priamo trpia. Podľa EHSV by sa mali zväziť obe tieto možnosti. Vyžadujú si odlišné nástroje a niekedy sa nemôžu zhodovať. Pre odolnosť hospodárskeho systému je potrebná obnova.

1.4. Kríza spôsobená ochorením COVID-19 zvýraznila niektoré z najviac nebezpečných slabých stránok Európy: nedostatok politiky koordinácie pre priemysel a závislosť od ďalších hospodárskych oblastí v prípade mnohých výrobných a služebných. EHSV chápe, že je ťažké zmeniť zvyky a politiky a že skutočné účinky nových politík sa prejavujú až po niekoľkých rokoch. Čas je však vzácny, ak sa Únia chce zmeniť a obnoviť. Nárast cien surovín (a ťažkosti s ich distribúciou), nedostatok polovodičov a vysoké ceny energie takisto poukazujú na závislosť Únie od kritických aktív. EHSV chce vidieť skutočnú činnosť všetkých členských štátov v oblasti investícií do vzdelávania, infraštruktúry a priemyselnej politiky, ktoré môžu zvýšiť zamestnanosť a povzbudiť občanov, aby posilnili európsky priemysel.

⁽¹⁾ Zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti do národných plánov podpory obnovy a odolnosti – čo funguje a čo nie? (Ú. v. EÚ C 155, 30.4.2021, s. 1).

1.5. EHSV podporuje investície do vysoko kvalitného vzdelávania, celoživotného vzdelávania a výskumu a vývoja, ktoré sú dôležité pre stimulovanie a doplnenie hospodárskych a sociálnych zmien, ktoré podporuje program NextGenerationEU. Je zjavné, že zásadne dôležité sú investície, ktoré posilnia zdravotné systémy a politiky verejného zdravia spoločností, ktoré boli ťažko zasiahnuté pandémiou COVID-19. Musia sa skombinovať so skutočne silnou priemyselnou politikou, ktorá môže podporiť výrobu a rozvoj výrobkov a služieb v Európe s cieľom zabrániť úplnej závislosti od ďalších hospodárskych oblastí.

1.6. EHSV je presvedčený, že je čas na dôkladnú a hĺbkovú reformu paktu. V tomto novom revidovanom semestri je potrebné jasné odporúčanie a nový pakt, ktorý zahŕňa niektoré záväzné postupy a pravidlá pre konzultácie s organizáciami občianskej spoločnosti a miestnymi orgánmi. To si vyžaduje úsilie. Je načase sformulovať záväzné predpisy pre zapojenie do všetkých fáz od prípravy po vykonávanie s cieľom zabrániť štrukturálnym problémom v budúcnosti.

1.7. Stručná analýza hlavných priorít plánov podpory obnovy a odolnosti podľa EHSV poukazuje na jasné zameranie na ciele zelenej dohody. To je podľa EHSV zjavne dôležité, ale existujú obavy týkajúce sa vykonávania a vplyvu niektorých opatrení, ktoré sa nezdáajú byť riadne odôvodnené. Pri uskutočňovaní tejto transformácie je potrebné podporiť občanov, pracovníkov a spoločnosti a je potrebné jasne a odôvodnene vymedziť ciele v snahe zabrániť situácii, pri ktorej budeme mať pôsobivú politickú rétoriku, ale zlé praktické vykonávanie, s ohromnými vedľajšími účinkami „pod povrchom“.

1.8. EHSV upozorňuje na skutočnosť, že jeden z najcennejších výstupov procesu semestra je už celé roky ignorovaný. Odporúčania pre jednotlivé krajiny predstavujú naozaj príležitosť na zlepšenie a sú založené na konzistentných údajoch. Členské štáty by mali prehodnotiť svoj postoj k tomuto nástroju, najmä po kríze spôsobenej ochorením COVID-19 a vzhľadom na príležitosť, ktorú Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti prináša, na vykonávanie štrukturálnych reforiem (v oblasti vzdelávania, fiškálnych politík, trhu práce, sociálnej ochrany v rámci sociálneho piliera a summitu v Porte), ktoré sú nevyhnutné pre väčšinu členských štátov. EHSV dôrazne odporúča zmeniť prístup z pohľadu členských štátov, pričom organizácie občianskej spoločnosti by mali byť veľmi aktívne a v tomto procese by mali vykonávať dohľad.

1.9. EHSV tiež upozorňuje na schopnosť niektorých členských štátov čerpať finančné prostriedky, pričom má na pamäti ich „doterajšie výsledky“. Polovica štrukturálnych fondov viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2014 – 2020 sa do konca roku 2020 nevyužila a mala by sa čerpať v nadchádzajúcich rokoch. Skúsenosti a údaje Komisie by mali byť varovaním pre členské štáty a pomôcť im lepšie prerozdeliť finančné prostriedky z hľadiska rozdelenia a časového harmonogramu. Je veľmi dôležité varovať členské štáty, že ich politické rozhodnutia nesmú narušiť proces obnovy a treba prijať určité opatrenia, aby sa predišlo problémom v systéme. To zahŕňa nielen potrebu vyhýbať sa byrokracii, ale aj potrebu poskytnúť správnu politickú podporu účinnosti.

1.10. EHSV sa domnieva, že v dôsledku nevyhnutného procesu digitalizácie, najmä v súvislosti s verejnými službami v systémoch zdravotnej starostlivosti alebo v sociálnych systémoch, dôjde k zrušeniu množstva pracovných miest. Táto digitalizácia môže spôsobiť problémy aj starším občanom, ktorí majú menšiu schopnosť zvládnuť proces digitalizácie. EHSV upozorňuje na potrebu navrhnuť programy, ktoré môžu skutočne podporiť občanov a uľahčiť prechod. Členské štáty musia vyčleniť investičné prostriedky na rekvalifikáciu ľudí postihnutých touto zmenou. Na zvládnutie výzvy je potrebná politická odvaha, ako aj dobrá komunikácia s občanmi, aby pochopili politiky a ciele.

1.11. EHSV víta iniciatívu „Hodnotiaci tabuľka obnovy a odolnosti“. EHSV sa domnieva, že pôjde o veľmi dôležitý nástroj, ktorý môže podporiť investičný proces a vytvoriť mechanizmy, ktoré by mohli mať zásadný význam pre Úniu. EHSV tiež podporuje navrhovaný časový harmonogram, ktorý by Komisia mala schváliť do konca septembra (?). EHSV však zdôrazňuje nutnosť zapojenia organizácií občianskej spoločnosti aj v tomto procese. Nejde o zviditeľnenie. Je to otázka bdelosti a EHSV tiež upozorňuje na potrebu posilniť a pripraviť organizácie občianskej spoločnosti na túto výzvu. Je zbytočné vyzývať organizácie občianskej spoločnosti, aby boli aktívne, ak nie sú pripravené alebo nemajú zdroje na to, aby konali. Pre organizácie občianskej spoločnosti to predstavuje obrovskú zodpovednosť a príležitosť.

(?) Hodnotiaci tabuľka obnovy a odolnosti a spoločné ukazovatele, návrh delegovaného aktu: Hodnotiaci tabuľka obnovy a odolnosti a spoločné ukazovatele a podrobné prvky.

2. Všeobecné pripomienky

2.1. EHSV víta komunikáciu Komisie s názvom Koordinácia hospodárskych politík v roku 2021: prekonanie pandémie COVID-19, podpora obnovy a modernizácia nášho hospodárstva⁽³⁾. Svet čelí veľkej kríze, ktorá zdanlivo ohrozuje všetky plány a stratégie obnovy. Odolnosť a sila Európy však musia prevážiť, ak chceme udržať našu Úniu.

2.2. Skutočnosťou je, že Európska únia prijala bezprecedentné opatrenia na boj proti pandémie COVID-19, zmiernenie vplyvu krízy a nasmerovanie nášho hospodárstva na cestu silného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Naďalej však pretrváva veľká neistota, pokiaľ ide o účinnosť politík v oblasti zdravia, keďže kríza mala obrovský vplyv na dôveru občanov, ktorá je nevyhnutná pre hospodárske a sociálne oživenie. Cieľ zaočkovať viac ako 70 % európskeho obyvateľstva bude mať veľký vplyv na dôveru ľudí a EHSV víta koordináciu medzi členskými štátmi v záujme dosiahnutia tohto cieľa. EHSV tiež upozorňuje na potrebu vysvetliť občanom, že tieto úspechy sú dôležité, ale stále je potrebná opatrnosť, pretože opatrenia nemusia postačovať na úplné zastavenie krízy v oblasti zdravia.

2.3. Príležitosť pre členské štáty predložiť národné plány obnovy a odolnosti je obrovským faktorom, ktorý musí mať prioritu. EHSV je dôrazne presvedčený, že organizácie občianskej spoločnosti môžu zohrať kritickú úlohu pri vykonávaní a monitorovaní týchto plánov. To musí byť jasné všetkým členským štátom. Ako sa uvádza v uznesení EHSV: „EHSV sa domnieva, že v procese reštrukturalizácie musia všetky reformy vychádzať zo zásad, na ktorých je EÚ založená, t. j. z ochrany ľudských a sociálnych práv, demokratických hodnôt a právneho štátu. Investície v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti musia byť zamerané na využitie celého potenciálu jednotného trhu, posilnenie odolnosti hospodárstva EÚ, splnenie cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja, vytvorenie obehového hospodárstva, dosiahnutie klimatickej neutrality v EÚ najneskôr do roku 2050, podporu inovácií a modernizácie v súvislosti s digitalizáciou hospodárstva a spoločnosti a dosiahnutie účinného vykonávania Európskeho piliera sociálnych práv s cieľom zabezpečiť sociálnu súdržnosť, odstrániť chudobu a zmenšiť rozdiely“⁽⁴⁾.

2.4. Kľúčovým nástrojom EÚ na posilnenie investícií a obnovy, ktorý nás má vyvieť zo súčasnej krízy a pomôcť stať sa silnejšími a odolnejšími, je program NextGenerationEU v hodnote 750 miliárd EUR (500 miliárd uplatňovaných v súčasnosti).

2.5. EHSV je presvedčený, že v Akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv sa stanovujú konkrétne kroky na posilnenie sociálneho rozmeru naprieč všetkými politikami Únie a tento plán pomôže zabezpečiť inkluzívnu obnovu.

2.6. EHSV tiež potvrdzuje svoj postoj, že environmentálna udržateľnosť, produktivita, rovnomerné a spravodlivé prerozdelenie a makroekonomická stabilita zostávajú hlavnými zásadami hospodárskej agendy EÚ. Zelená dohoda je napriek všetkým výzvam dlhodobou prioritou a Európa musí využiť príležitosť na prevzatie vedúcej úlohy v tejto otázke.

2.7. EHSV je pevne presvedčený, že zabezpečenie účinnej koordinácie politík v rámci európskeho semestra je aj naďalej kľúčové na to, aby sa hospodárstvo EÚ po pandémie dostalo na cestu silnejšieho, udržateľného a inkluzívneho rastu. Takto sa vyjadril EHSV v posledných mesiacoch a je to i naďalej jeho priorita.

2.8. EHSV zastáva názor, že zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti je v členských štátoch celkovo stále nízke. Organizácie boli informované a v mnohých prípadoch vypočuté, prinieslo to však len zopár hmatateľných výsledkov. Vo väčšine členských štátov neprebehli skutočné konzultácie, ktoré by viedli k významným úpravám pôvodných vládnych návrhov, až na niekoľko výnimiek.

3. Konkrétne pripomienky

3.1. Vďaka opatreniam prijatým na úrovni EÚ a na národnej úrovni bol vplyv pandémie na európske trhy práce obmedzený. V rámci únie však stále existujú rôzne názory a situácie. EHSV je presvedčený, že v záujme zabezpečenia obnovy členských štátov, ktoré sú krízou zasiahnuté viac ako iné, sa musia prijať diferencované prístupy.

⁽³⁾ COM(2021) 500 final, 2.6.2021, Koordinácia hospodárskych politík v roku 2021: prekonanie pandémie COVID-19, podpora obnovy a modernizácia nášho hospodárstva.

⁽⁴⁾ Zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti do národných plánov podpory obnovy a odolnosti – čo funguje a čo nie? (Ú. v. EÚ C 155, 30.4.2021, s. 1).

3.2. EHSV súhlasí s názorom, že hospodárska politika musí mať v rokoch 2021 a 2022 podpornú úlohu. Členské štáty stoja pred veľkým zápasom, ktorý ani zďaleka nekončí. Únia musí dominovať a uvedomiť si, že bude nejaký čas trvať, kým sa prejavia účinky plánov obnovy, a že na získanie výsledkov je potrebná odolnosť. EHSV dôrazne žiada, aby sa v krátkodobých a strednodobých stratégiách náležite riešili negatívne dôsledky krízy a silný a udržateľný rast v priebehu rokov.

3.3. Medzi európskymi občanmi je zaujímavý trend viac šetriť. Tento trend by mohol tiež predstavovať pozitívnu príležitosť na posilnenie kombinácie súkromných a verejných investícií, ktoré môžu prispieť k obnove hospodárstva a zlepšeniu sociálnych podmienok. EHSV v tejto oblasti požaduje konkrétne opatrenia a je presvedčený, že Komisia by mala povzbudiť všetky členské štáty, aby prijali silnú daňovú politiku. Na prijatie stratégií na premenu týchto úspor na inteligentné investície je potrebná tvorivosť a zodpovednosť za ne musia niesť vlády, zainteresované strany a finančné inštitúcie.

3.4. EHSV, za aktívnej podpory a práce skupiny Európsky semester (ESG), plánuje v priebehu nasledujúcich mesiacov pracovať na svojom ďalšom uznesení s príspevkami našich 27 trojčlenných delegácií ESG vytvorených na tento účel a sledovať účasť občianskej spoločnosti na procese vykonávania a zároveň analyzovať obsah politiky z hľadiska občianskej spoločnosti. V súčasnosti možno pozorovať len malé zlepšenie, najmä pokiaľ ide o formálne informačné stretnutia, s veľmi obmedzenými možnosťami ovplyvniť plány.

3.5. Organizácie občianskej spoločnosti pozitívnejšie hodnotia vyhliadky vlád, ktoré tieto prostriedky použijú na stimuláciu investícií, než na podporu reforiem posilňujúcich rast, pričom mnohí členovia sa domnievajú, že národným plánom obnovy a odolnosti ich krajín chýbajú ambície alebo záväzky týkajúce sa reforiem, zatiaľ čo iní kritizujú nedostatok dodatočných investícií, s ktorými sa nepočítalo už pred krízou spôsobenou ochorením COVID-19.

3.6. Európa čelila obrovským problémom v súvislosti s krízou spôsobenou ochorením COVID-19 a ukázala sa nebezpečná slabosť Únie: chýbajúca koordinačná politika pre priemysel a závislosť mnohých produktov a služieb od iných hospodárskych oblastí. Na uľahčenie oživenia je potrebné túto skutočnosť riešiť koordinovane. Viac než kedykoľvek v minulosti je potrebná vhodná priemyselná politika a nastal čas konať. Zvýšenie cien surovín tiež preukazuje závislosť Únie od kritických aktív. EHSV chce vidieť skutočnú činnosť všetkých členských štátov v oblasti investícií do vzdelávania, infraštruktúry a priemyselnej politiky, ktoré môžu zvýšiť zamestnanosť a povzbudiť občanov, aby posilnili európsky priemysel.

3.7. Veľká väčšina organizácií občianskej spoločnosti (71 %) sa domnieva, že ich zapojenie do navrhovania národných plánov obnovy a odolnosti ich krajín sa pohybovalo od pomerne nedostatočného až po extrémne obmedzené.

3.8. EHSV sa domnieva, že proces digitalizácie má zásadný význam pre oživenie hospodárstva a spoločnosti, ale je skutočne potrebné, aby členské štáty navrhli programy a vyčlenili zdroje na odstránenie prekážok, ktoré bránia tomuto procesu, najmä pre niektoré časti populácie – starší ľudia a osoby s nižšou kvalifikáciou. Prioritou je preto potreba vyvíjať programy IT s vplyvom zosúladeným so softvérom, z ktorého môžu mať prospech všetci občania. Digitalizácia áno. Ale nie za každú cenu.

3.9. EHSV je veľmi spokojný s iniciatívou Komisie vypracovať hodnotiacu tabuľku obnovy a odolnosti. Ide o dôležitý krok pri monitorovaní vykonávania plánov obnovy a odolnosti a EHSV sa domnieva, že je to príležitosť posilniť investičný proces a zaviesť mechanizmy, ktoré by mohli mať pre Úniu zásadný význam. Organizácie občianskej spoločnosti môžu v tomto procese opäť zohrávať kľúčovú úlohu a sú pripravené spolupracovať.

4. Plány obnovy a rôzne prístupy

4.1. EHSV sa domnieva, že pokiaľ ide o existujúci rámec, prioritou musí byť politika týkajúca sa udržateľného a inkluzívneho rastu a fiškálnej rovnováhy členských štátov. Je zjavná potreba adaptovať sa na novú fázu – po prekonaní nebezpečenstva pre zdravie spôsobeného pandemiou COVID-19. Mala by existovať alternatíva k nadmernej nerovnováhe ako jedinej vyhliadke po ohromnom náraste dlhu a deficitu v členských štátoch. EHSV sa domnieva, že je čas na radikálnu a hlbokú reformu rámca fiškálneho riadenia a dôrazne varuje pred návratom k „starým“ fiškálnym pravidlám. Potrebujeme dôrazné odporúčanie pre tento nový revidovaný semester a nový pakt vrátane niektorých záväzných postupov a pravidiel pre konzultácie s občianskymi organizáciami a miestnymi samosprávami, čo si vyžaduje prijatie opatrení. Nastal čas formulovať záväzné pravidlá účasti vo všetkých fázach, od prípravy až po vykonávanie, a členské štáty musia preskúmať nové ciele znižovania deficitu so zameraním na rast a tiež na správu vecí verejných.

4.2. Je naliehavo potrebné modernizovať fiškálny a hospodársky rámec, zaviesť postoj zameraný na prosperitu a uplatňovať zlaté pravidlo. Komisia sa teraz zaoberá aj otázkou výdavkov, ale tiež, a to je veľmi správne, aj otázkou príjmov. EHSV odporúča posunúť zdaňovanie práce smerom k environmentálnym daniam a zároveň dbať na regresívny prístup a nezaťažovať domácnosti s nízkymi príjmami. EHSV taktiež požaduje bojovať proti agresívnemu daňovému plánovaniu a podvodom, pretože by mohli oslabiť hospodárske a fiškálne oživenie členských štátov a EÚ ako celku. V tomto smere je potrebný inteligentný prístup a tiež väčšia konvergencia v Únii, aby sa dosiahol pokrok. Jednou z možností musí byť aj menová a fiškálna politika, možno s progresívnymi environmentálnymi daňami, s postupným znižovaním daní. Je zrejmé, že daňová súťaž s tretími krajinami namiesto v rámci EÚ môže byť prínosom.

4.3. EHSV zdôrazňuje, že okrem pandémie existuje aj tlak na cenu surovín. Riešenie tejto otázky si vyžaduje veľkú pozornosť. EHSV verí v spravodlivú hospodársku súťaž a podporuje potrebu rovnakých podmienok, ale poukazuje na to, že situácia začína byť vážna a celej Únii hrozia vážne škody. Ceny surovín sa v posledných mesiacoch zvýšili o 30 % až 120 % a tlak pokračuje.

4.4. Národné plány obnovy a odolnosti odhaľujú rôzne hľadiská členských štátov, pokiaľ ide o obnovu každého hospodárstva a každej sociálnej situácie. To poukazuje aj na nerovnosti v členských štátoch. EHSV žiada väčšiu koordináciu politik schopných posilniť Úniu. Je potrebná spolupráca medzi členskými štátmi a mali by sa vymieňať osvedčené postupy, aby sa predišlo nesprávnym krokom. Odvetvia, ako sú okrem iného cestovný ruch a výrobné odvetvie, boli zasiahnuté najviac a ich posilnenie by malo byť prioritou. Bude to veľmi dôležité pri vytváraní pracovných miest a pri prispôbovaní pracovnej sily skutočným potrebám hospodárstva a na zapojenie organizácií občianskej spoločnosti do procesu vykonávania.

4.5. EHSV je znepokojený skutočnosťou, že niektoré členské štáty doposiaľ odporúčania pre jednotlivé krajiny, ktoré vypracovala Komisia, do značnej miery ignorovali, čo vedie k skepticizmu ohľadom novej budúcej zmeny postoja. Okrem toho sa treba zamyslieť nad absorpčnou kapacitou niektorých členských štátov a transformačnými účinkami investícií Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, a preto existujú pochybnosti o ich novej účinnosti a efektívnosti. EHSV zdôrazňuje, že je preto potrebné dôsledné monitorovanie.

4.6. EHSV sa domnieva, že vykonávanie národných plánov obnovy a odolnosti by nemalo byť len formalitou, ale malo by prebiehať v skutočnom duchu tohto nástroja: mala by sa urobiť úloha organizácií občianskej spoločnosti a konzultácie by sa mali uskutočňovať na verejných fórach, a nie za zatvorenými dverami.

4.7. Kríza spôsobená ochorením COVID-19 zvýraznila a prehĺbila dlhodobé nedostatky v našich spoločnostiach a najviac zasiahnuté boli najzraniteľnejšie skupiny. Incidencia ochorenia COVID-19 bola najvyššia u najodkázanejších ľudí a niektoré skupiny spoločnosti často nesú ťarchu vplyvu opatrení na boj s krízou. V dôsledku krízy došlo k najvýraznejšiemu poklesu zamestnanosti u osôb s nízkou kvalifikáciou a/alebo mladých ľudí. Navyše u mnohých ľudí došlo k vážnemu narušeniu vzdelávania. Prehľbujú sa riziká nerovnosti v súvislosti so skupinami občanov s nižšou kvalifikáciou.

5. Jednotný trh ako silná stránka európskeho spôsobu života

5.1. Všetky členské štáty pocítili krízu COVID-19, ale jej vplyv sa líšil. Koordinovaný prístup k očkovaniu umožnil Únii dosiahnuť veľmi dobré výsledky. Cieľ zaočkovať 70 % obyvateľstva Únie predstavoval veľkú úlohu a reakcia EÚ bola veľmi pozitívna. Napriek niektorým problémom (ktoré sa pri tomto projekte očakávajú) to znamenalo úspech a dobrý príklad „mierového projektu“, ktorý Únia predstavovala už od jej začiatku.

5.2. Jednotný trh a jeho integrácia musia byť prioritou viac než kedykoľvek predtým, a malo by sa zabrániť politickým sporom. Politická rétorika v niektorých členských štátoch, a ktorá podkopáva jednotný trh, je v rozpore s faktami: len so silnou Úniou a koordinovaným prístupom bolo možné rokovať o plánoch obnovy a odolnosti a vypracovať ich v takom krátkom čase. Komunikácia je nevyhnutná pre podporu európskych hodnôt a jednotný trh je súčasťou procesu. Všetci občania Európy by mali mať prospech z vnútorného trhu, aby mohli byť hrdí na schopnosť Európy reagovať na krízu, a to aj napriek všetkým prekážkam, ktoré priniesla výzva na vytvorenie koordinovanej reakcie na krízu.

5.3. EHSV chápe, že členské štáty prijali rôzne prístupy týkajúce sa zdravotnej situácie, ale zdôrazňuje tiež skutočnosť, že koordinácia a osvedčené postupy by sa mali po procese očkovania viac podporovať. Únia musí využívať svoje aktíva – konkrétne voľný pohyb občanov, výrobkov a pohybu kapitálu. EHSV chce podporiť túto slobodu bez toho, aby sa ohrozili zdravotnícke systémy členských štátov a to bude možné len vďaka koordinácii jednotného trhu. Členské štáty už v dejinách opakovaně preukázali, že je to možné. Teraz je čas na správnu reakciu.

5.4. EHSV sa zasadzuje za jednotný trh a jeho príležitosti v kombinácii so silným sociálnym trhom, ktorý má zásadný význam a je „značkou“ Únie. Ide o úspech, ktorý treba chrániť.

6. Organizácie občianskej spoločnosti o plánoch obnovy

6.1. EHSV trvá na tom, že zapojenie organizácií občianskej spoločnosti má zásadný význam pre obnovu, pretože musíme pripustiť, že núdzové opatrenia obnovy na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ by mohli byť trvalé.

6.2. Organizácie občianskej spoločnosti podporujú investície do veľmi kvalitného vzdelávania, celoživotného vzdelávania, výskumu a vývoja, ktoré sú nevyhnutné na podnietenie a doplnenie hospodárskych a sociálnych zmien, ktoré tento nástroj podporuje, ako aj investície na posilnenie systémov zdravotníctva a politík v oblasti verejného zdravia spoločností, ktoré boli výrazne zasiahnuté pandemiou COVID-19. Organizácie „činné v teréne“ majú viac než kedykoľvek predtým schopnosť a zodpovednosť určiť a navrhnúť spôsoby, ako čeliť skutočným výzvam a členské štáty musia mať odvahu zapojiť ich do rozhodovacieho procesu. EHSV žiada tento typ prístupu najmä z dôvodu skúseností a znalostí získaných počas desaťročí, v ktorých slúžil rôznym účelom s veľmi dobrými výsledkami.

6.3. V čase krízy je hlas organizácií občianskej spoločnosti dôležitejší než kedykoľvek v minulosti, a to nielen vďaka skúsenostiam týchto organizácií, ale najmä preto, že využívajú priamy kontakt s realitou, ktorý je nevyhnutný na monitorovanie a vykonávanie politík, ktoré majú skutočný vplyv.

V Bruseli 20. októbra 2021

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG
